

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: קושמר	שם פרטי: סוניה
--------------------	-------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: לנדאו	בלועזית Landau
שם פרטי איתו נולדתי: שרה-שורה	בלועזית Sarah-Sura
עיר לידה: חאטין	בלועזית Hatin
שם פרטי ושם משפחה של האב: ישראל לנדאו	שם פרטי ושם נעורים של האם: חיה ריינס
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: חאטין וב1935 עברנו לצ'רנוביץ	בלועזית Tchernovitch, Hatin
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) כמה שנים ביסודי	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תופרת מגיל 16
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) צ'רנוביץ וברגל למחנה עבודה ציבולובקה	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו	בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו ציבולובקה במשך 4 שנים מסתיו 1941	בלועזית Tzibolobka
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: ציבולובקה	תאריך השחרור: 1944
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור צ'רנוביץ ברגל
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת'	שנת עליה: 1973

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

שמי סוניה ונולדתי ב-1925 בחאטין שברומניה לאבא ישראל שעבד כחייט ותפר כובעים מעורות ופרווה ואימא אווה עקרת-בית. היינו 9 אחים ובבית שמרנו על המצוות ועל מנהגי היהדות. אבא היה דתי הדוק, הולך לבית הכנסת וחגגנו את החגים, למדתי כמה שנים בביה"ס יסודי ואז הפסקתי ללמוד, לא זוכרת למה, בשנת 1935 עברנו לגור בצ'רנוביץ ומגיל 16 התחלתי לעבוד במפעל טקסטיל לגרביים. אחי הגדול דוד בן 31 נשוי, גר בפיצ'ורסקי (היה בגטו מוגילוב ונהרג שם). ואז באוקטובר 1941, אני ואחותי בסייה, אחי יוסף, אחי אברהם והורי נלקחנו ע"י הרומנים ששיתפו פעולה עם הגרמנים ושתיים מאחותיי טובה (שעברה לפיצ'ורסקי עם אחי דוד) וסימה שאיני יודעת לאן הלכה.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

הרומנים העלו אותנו על רכבות משא לציבולוקה-מחנה עבודה, גרנו ביחד בתוך אורות ועבדנו בשביל הרומנים. את אחי הקטן ביותר, יוסף, לקחו לעבוד במחצבת אבנים הוא היה בן 15 וגם את בעלה של אחותי בסייה לקחו לאותה המחצבה. אנחנו שמענו לא כולם חוזרים מהמחצבה וחששתי לחייו של אחי. בחשאי לקחתי עגלה וסוס ורכבתי להחזיר את אחי אלינו, הוא היה חולה ומלא בכינים. בעלה של אחותי נרצח שמחצבה והיא לעולם לא חזרה לחיים רגילים. במשך 4 שנים סבלנו מרעב וממכות בנוסף לעבודה בקור. שרדנו בקושי ע"י ליקוט של סלק ותפ"א פה ושם מכפרים באזור והחלפת הרכוש הדל שהיה לנו בתמורה למעט מזון מהגויים, אכלנו כל מה שאפשר ו ב-1942 אבי מת מרעב כי היה שומר כשרות ולא היה מוכן לאכול אוכל לא כשר או מוכשר, אחי אברהם מת במחנה עבודה מטיפוס. ב-1944 ב-5 למאי הסתיימה המלחמה ושחררנו ע"י הצבא האדום, הגיעו החיילים הרוסים ואחריהם צעדנו ברגל עד לצ'רנוביץ. לא מצאנו את הבית שהותרנו מאחור והכול היה הרוס, בלית-ברירה עברנו לגור בבית אחר שהיה במצב סביר. מהמלחמה שרדנו 6 נפשות מהמשפחה שלנו ובצ'רנוביץ מצאנו את אחותי טובה ששרדה את גטו מוגילוב ואת אחותי סימה ששבה אלינו.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

גרנו בצ'רנוביץ ואני עבדתי במפעל תפירה, בצ'רנוביץ הכרתי את יעקב קושמר בעלי וחודשיים לערך ב-1949 אימי נפטרה טרום נישואי, עברנו לקולומיה במחוז איבנו-פרנקיבסק באוקראינה בשנת 1951 לאחר הולדת בתי הראשונה, חוה (על שם אימי) כי בעלי מצא שם דירה טובה ועבודה טובה בתור חייט במתפרה צבאית ואני הייתי עקרת בית. בשנת 1955 נולדה בתי השנייה חנה ואז בגלל שמצבנו הכלכלי השתפר עברנו לבית קרקע בודד עם מרתף ששימש אותנו כמקור ומחסן כי לא היה מקרר. הייתי כובשת ירקות בחביות, דגים, בשר, הייתי מכינה ריבות מכל מיני פירות שקטפנו משיחים ועצים בסביבה, במרתף שמרנו הכול: תפוחי אדמה, ביצים, עגבניות, נקניקים ועוד. חיינו בשפע. אחרי כמה שנים כשהמשפחה שנתרה לי עלתה לארץ ישראל גם אני רצייתי ושוחחתי על כך עם בעלי יעקב שהסכים. הגשנו מספר פעמים בקשה לרשויות אך בכל פעם קיבלנו סירוב בטוענה שתפקידו של בעלי כחייט במתפרה הצבאית לקצינים הוא סודי. ב-1973 קיבלנו את האישור המיוחל.

נא ספרי/י על חייך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

בשנת 1973 הגענו ארצה עם שתי בנותיי והתאחדתי עם אחיי, אחי יוסף שעלה ב-1947 אחרי ששה 9 חודשים בקפריסין, אחיותיי טובה ובסיה שעלו ב-1953 ואחותי סימה שעלתה ב-1972 (לצערי השנה נותרתי היחידה מאחיי שעודנה חיה) הגענו לקריית-גת וישר הלכנו לאולפן אני ובעלי, שתי בנותיי שהיו בנות 18 ו-22 הלכו לקיבוץ יגור ללמוד את השפה העברית ולקבל הכשרה מקצועית (בתי חוה היא אחות במקצועה ובתי חנה היא מנהלת חשבונות) בעלי עבד באופן עצמאי כחייט בבית והתקבל לעבוד במפעל הטקסטיל "בגיר" שבו עבד עד גיל 70 גם כשיצא לגמלאות, ואני עבדתי ב"ליידי בגיר" עד גיל 60 ואז יצאתי לפנסיה. בארץ לאט למדנו את המנהגים של "הישראלים" אבל מבחינת בעלי כל ארוחות צהריים הייתה חייבת להיות מלווה במרק אחרת לא הייתה זאת ארוחת צהריים, אני מבשלת ושוטפת והוא עורך את השולחן, ככה תמיד שיתפנו פעולה ולצערי הוא נפטר חודש לפני שחגגנו 60 שנים ביחד. במהלך השנים עזרתי לבנותיי עם הנכדים שלי וסרגתי להנאתי. יש לי 6 נכדים ו-9 נינים מתוקים.

המסר שלי לדור הבא הוא: שאלוהים ישמור על הדור הזה והבא, שלעולם לא נעבור שום דבר ממה שאנחנו נאלצנו לעבור, שתמיד נשמור ונזכור את הכבוד והמסורת היהודיים ושלא נשכח מאיפה באנו ומי המשפחה שלנו ונדאג אחד לשני.

ראיון: אורית ריף**קרית גת, מאי 2013**